

Ikaros.cz září 2011

Open space konference o e-learningu na IS MU

Úvod

Dne 15. září 2011 se v Univerzitním kampusu Masarykovy Univerzity v Brně konala konference s názvem Open space konference o e-learningu IS MU. Jak název napovídá, konference byla zaměřena na e-learning a jeho implementaci na Masarykově Univerzitě v Brně, a to především v souvislosti s informačním systémem Masarykovy Univerzity.

Konference byla financovaná z projektu Systém vzdělávání pro inovaci studijních programů s podporou IT. Projekt je také spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost – investice do rozvoje vzdělávání.

Konferenci zahájila prof. Ivana Černá, která zastupovala doc. Mikuláše Beka, nového rektora Masarykovy Univerzity. Hovořila o unikátnosti konference, která je první takto úzce zaměřená. Konferenci považuje za jedinečnou platformu, která slouží pro setkávání jednak učitelů MU, kteří využívají či mají v plánu využívat e-learning, a jednak servisních techniků, kteří zajišťují funkčnost e-learningu na MU. Černá uvedla prvního přednášejícího, kterým byl Jiří Kratochvíl z knihovny Univerzitního Kampusu.

První blok

Jiří Kratochvíl: Tvorba publikace Metodika tvorby bibliografických citací

Kratochvíl představil projekt, který pod jeho vedením vzkvétal od roku 2009. Cílem tohoto projektu bylo vytvořit elektronickou příručku Metodika tvorby bibliografických citací, která dnes představuje základní příručku pro tvorbu citací; uvádí do problematiky citací a představuje klasické citační styly. Kratochvíl upozornil, že projekt sice byl spuštěn v roce 2009, avšak jeho autoři měli některé materiály připravené již z minulosti.

O převádění textů autorů do elektronické podoby se staral Marek Stehlík. Kratochvíl názorně ukázal, v jaké formě Stehlíkovi posílali materiály, a do jaké formy je Stehlík zpracoval. Chtěl tak demonstrovat, že k tvorbě elektronických materiálů není nutná znalost programovacích jazyků či jiných, technicky náročných záležitostí. Podklady autoři zpracovávali pouze v programech Microsoft Word, Malování a Adobe Photoshop.

Kratochvíl vyzdvihl, že díky této publikaci mohou knihovníci dokázat, že to nejsou již jen pracovníci v modrých pláštích zabývající se pouze knihami, ale že knihovník je i informační pracovník, který může relativně složité informace srozumitelně zpracovat a předat ve zjednodušené formě dále. Do budoucna by autoři chtěli příručku aktualizovat podle nové citační normy ISO 690, přidat citace dalších typů dokumentů (filmy, audio, ...) a přidat citační manažer [Zotero](#).

Jiří Vacek: E-learningová podpora prezentačních dovedností studentů

Vacek se ve své přednášce zaměřil na elektronickou podporu angličtiny pro sociální pedagogy. Za příklad si vzal jeden z úkolů z tohoto kurzu, kterým byla prezentace studentů na

potenciální volné pracovní místo. Studenti se nahrávali na kameru a nahrané prezentace poté vkládali do Odevzdáárny v IS MU, aby si mohli výsledky své práce vzájemně porovnávat a hodnotit.

Studenti pak práce svých kolegů hodnotí a svá hodnocení zapisují do Informačního systému. Hodnocení studentů tvoří 50% známky, dalších 50% známky vychází od učitele.

Markéta Pitrová: Státní závěrečná zkouška pomocí počítačů

Pitrová z FSS MU představila, jakým způsobem dochází k implementaci ICT do státních závěrečných zkoušek na oboru Evropská studia, jichž je Pitrová garantem. Hovořila otom, že státnice jsou velmi náročné nejen pro studenty, ale i pro členy zkušební komise. Zkoušení pomocí počítačů pak Pitrová představila jako variantu, která pomáhá čas věnovaný státním závěrečným zkouškám zkrátit a zefektivnit.

Za velkou výhodu zkoušení pomocí počítačů Pitrová považuje hlavně 1) čitelnost textů, které studenti odevzdají; 2) vzdálený přístup komise, tzn. komise se nemusí scházet na konkrétním místě v konkrétním čase; 3) studenti se mohou při zkoušce snadno a rychle vracet ke svému textu a efektivně ho opravovat a doplňovat; 4) sepsaný text studenta lze velmi snadno rozmnožit, takže je možné, aby na něm pracovalo více kantorů najednou; nakonec Pitrová zmínila, že jednoduchým způsobem 5) vznikají databáze otázek, které u státnic padly, a komise podle toho může přizpůsobit kladení otázek v budoucnu.

Za nevýhodu Pitrová považuje zvýšený nárůst kapacit na PC, tzn. FSS nedisponuje počítačovou učebnou s kapacitou 100 PC. S tím souvisí otázka, zda SZZ musí být v jeden termín – rovnost podmínek na teoretické rovině však lze zajistit jen tehdy, pokud studenti budou mít SZZ v jeden den. Další poněkud zajímavou nevýhodou je to, že komise potřebuje asistenci technika, takže alespoň na teoretické rovině komise ztrácí svou nezávislost a opírá se o externího spolupracovníka.

Druhý blok

Jana Klimentová: Autorský zákon v souvislosti s využíváním cizích děl při výuce

Klimentová pracuje na právním odboru Rektorátu Masarykovy Univerzity. Svůj výstup začala zeširoka definicí, co je to dílo ve smyslu § 2 zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském. Připomenula výjimky z autorského zákona, definici autora a obsah autorského práva.

Uvedla, že autorovi díla, kterým je vždy fyzická osoba, náleží práva jak osobnostní (§ 11), tak majetková (§ 12). Na rozdíl od některých jiných zemí, jako jsou např. Spojené státy, v České republice není možné vzdát se osobnostních práv na autorské dílo. Člověk má sice např. právo udělat ze svého díla anonymní dílo apod., avšak nemůže osobnostní práva převádět na jinou osobu (existuje sice určitá výjimka skrze licenční ujednání, avšak tam de facto dochází pouze k převodu majetkových práv).

Klimentová připomněla § 31, který se zabývá citacemi. Zaměřila se přitom na odstavec c), který se zabývá používáním citací ve výuce. Navázala na to tezí, že e-learning je sice považován za metodu výuky, avšak je nutné vymezit okruh osob, kteří k němu mají přístup. Dále je nutno zachovávat nekomerční charakter vyučování, odlišit citovanou část a dbát na § 29 (tzv. třístupňový test), tzn. dbát na to, aby dílo nebylo použito v rozporu s jeho běžným užitím.

Luboš Lunter: Odhalování plagiátů v seminárních a závěrečných pracích

Lunter si na začátku své přednášky položil řečnickou otázku, totiž jaké jsou příčiny plagiátorství. Zárodek plagiátorství vidí v rozvoji ICT a zejména v tom, že studenti si často myslí, že opisovat není nijak zásadní prohřešek a je to jaksi „normální“. Lunter představil historii odhalování plagiátů na MU, která započala v roce 2004 se založením archivu závěrečných prací MU. V roce 2006 MU započala se zveřejňováním těchto prací, v čemž pokračuje dodnes.

Lunter upozornil, že vedoucí práce ručí mj. za kontrolu práce, zda neobsahuje plagiátorské části. Pokud vedoucí plagiát odhalí, podle jeho závažnosti může podat podnět k zahájení disciplinárního řízení. Student však i tak může pokračovat ve studiu a tuto práci obhájit.

Klíčová funkce IS MU na odhalování plagiátů se nazývá Jako vejce vejci. Tato funkce slouží k automatickému odhalování plagiátů. Lunter na screenshotech představil, jak tento systém funguje: nástroj je schopen procentuálně vyjádřit, nakolik se případný plagiátorský text shoduje s jiným textem. Texty pak lze vzájemně porovnávat, přičemž stejný text je zvýrazněn červeně. Lunter upozornil, že se nedá přesným číslem vyjádřit, kolikaprocentní shodnost práce s jinou prací je ještě přístupná a která ne.

Zajímavým problémem je porovnávání cizojazyčných textů. K tomu by mohly v budoucnu posloužit automatické překladače jako Google Translator, které se sice mílovými kroky zlepšují, avšak stále jsou daleko vzdálené tomu, aby byly bezproblémově využitelné pro systémy k odhalování plagiátů.

Třetí blok

Zornica Cvetanova Cvetkova: Stipendijní podpora e-learningu na FF MU

Cvetanova Cvetkova vyučuje na FF MU bulharský jazyk. Pro své 4 předměty, které učí, vytvořila již 3 interaktivní osnovy. Podle Cvetanove Cvetkove jsou interaktivní osnovy dobrý způsob, jak kontrolovat přípravu studentů. Zmínila, že u výuky menších, resp. nepříliš rozšířených jazyků, je zásadní problém s výukovými materiály (učebnicemi i slovníky). Cvetanova Cvetkova při vytváření interaktivních osnov spolupracuje se Střediskem pro e-learning, které si velmi pochvaluje.

Z dotazníků Cvetanove Cvetkove, které dala svým studentům, vyplynulo, že studenti interaktivní osnovy vřele vítají. Jejich slova dokládají i jejich lepší studijní výsledky. Další výhodou interaktivních osnov Cvetanova Cvetkova vidí v tom, že jako učitelka může pozorovat, kdy a s jakými výsledky studenti s osnovami pracují. Závěrem představila názorné ukázky materiálů, které pro své studenty vytvořila.

Kateřina Drábková: Publikování na Elportále MU

Drábková z centra výpočetní techniky Fakulty informatiky MU představila možnosti publikování na [Elportále MU](#), který se zabývá e-learningem na MU. Portál má od roku 2007 vlastní ISSN a je integrální součástí IS MU. Mimo jiné je zapojen do projektu [WebArchiv](#).

Elportál obsahuje zhruba 150 publikací ze všech fakult. Jedná se o autorské publikace vyučujících na MU, které se nějakým způsobem týkají výuky na MU. V publikacích lze

vyhledávat podle oborů, fakult a klíčových slov; jednou zveřejněná publikace na Elportále již nelze odstranit. Zveřejněním svých publikací na Elportále autoři získávají možnost recenzních řízení svých publikací, čímž jejich příručka získává na věrohodnosti a významu. Od července 2010 je navíc možné získávat pro on-line publikace zveřejněné na Elportále ISBN. Jelikož je MU od června roku 2011 členem organizace CrossRef, chystá se zpětné přidělení DOI identifikátorů elportálovým publikacím. Na rozdíl od ISBN je totiž možné DOI přidělit retrospektivně.

Jaroslav Pavliňák: Skenování přijímacích testů do navazujícího magisterského studia oboru Veřejné správy na PrF

Pavliňák je vedoucím studijního oddělení na Právnické fakultě MU. Úvodem upozornil, že až do roku 2010 neměli pro obor Veřejná správa na PrF akreditováno navazující magisterské studium, takže veškeré přijímací řízení probíhalo v rámci testu studijních předpokladů (TSP). Na jaře 2010 bylo akreditováno navazující magisterské studium, přičemž bylo rozhodnuto, že přijímací řízení bude z odborných znalostí.

Jelikož mají na fakultě velmi dobré zkušenosti s TSP, bylo rozhodnuto, že přijímací řízení na navazující magisterské studium by mělo probíhat velice podobně. Slovo pak převzala Drábková, která vysvětlila technické řešení testů. Ve zkratce: testy tvoří uzavřené otázky. Uchazeči o studium zakroužkovávají v odpovědních arších odpovědi, které jsou pak strojově zpracovány. Minimalizují se tak chyby způsobené lidským faktorem a rychlost vyhodnocení testů je vskutku vynikající. Např. v červnu tohoto roku probíhalo přijímací řízení, kterého se účastnilo 450 uchazečů. Testy začaly v 13:15, přičemž už v 16:09 byly k dispozici kompletní výsledky online.

Závěrečné zhodnocení

Konference byla pro potenciální účastníky lákavá ze tří důvodů: byla zdarma, časově nenáročná a přesto obsahově nabitá. Tři bloky, kdy každý trval 1 hodinu, doprovázely workshopy, kde byly představovány různé funkcionality nejen z IS MU. Hrubým odhadem měla konference kolem stovky účastníků, což se vzhledem k úzkému zaměření konference dá považovat za slušnou návštěvnost. Ani této konference se nevyhnul klasický nešvar konferencí – před posledním blokem většina uchazečů odešla (posledního bloku se účastnilo 18 lidí včetně několika přednášejících a 3 organizátorů).

Vzhledem k tomu, že takřka nikdo z účastníků neměl notebook, nikoho ani nemusel trápit nedostatek zásuvek v posluchárně. Co se organizace konference týče, považuji ji za velmi zdařilou, byť by nebylo na škodu trochu více ji propagovat (např. v knihovnicko-informačním Google kalendáři, na sociálních sítích apod.).

Klajban, Michal. Open space konference o e-learningu na IS MU. *Ikaros* [online]. 2011, roč. 15, č. 10 [cit. 06.01.2012]. Dostupný na World Wide Web: <<http://ikaros.cz/node/7158>>. URN-NBN:cz-ik7158. ISSN 1212-5075.

Zdroj: <http://ikaros.cz/node/7158>